

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/2655-

15. september 2020

Representantforslag 141 L (2019–2020) om endringer av lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser

Jeg viser til brev av 22.06.2020 der arbeids- og sosialkomiteen ber om min vurdering av forslag til dokument 8: 141 L (2019–2020) fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Sigbjørn Gjelsvik, Kjersti Toppe og Trygve Slagsvold Vedum om endringer i samordningsloven.

Arbeids- og sosialkomiteen ber om en vurdering av følgende forslag:

«I

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endringer:

§ 24 a. nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Dersom tjenstepensjonen tas ut etter fylte 67 år, benyttes forholdstallet på uttakstidspunktet. Dette gjelder også dersom det er tatt ut hel eller delvis alderspensjon fra folketrygden på et tidligere tidspunkt. *Det skal likevel ikke benyttes lavere forholdstall enn 1,000 ved beregning av samordningsfradragene.*

§ 24 a. nr. 3 skal lyde:

Samordningsfradraget fastsettes ved å dividere samordningsbeholdningen med et delingstall fastsatt etter folketrygdloven § 20-13. Dersom tjenstepensjonen tas ut før eller ved fylte 67 år, legges delingstallet ved fylte 67 år til grunn. Dersom tjenstepensjonen tas ut etter fylte 67 år, benyttes delingstallet på uttakstidspunktet. *Det skal likevel ikke benyttes et delingstall lavere enn 13,42 ved beregning av samordningsfradraget.*

II

Loven trer i kraft straks med virkning fra 1. januar 2011»

Forslagsstillerne viser til at bakgrunnen for lovforslaget er å rette opp og hindre at offentlig ansatte født fra 1944 til 1962 får lavere offentlig tjenestepensjon og samlet pensjon fra folketrygd og offentlig tjenestepensjon dess lenger de arbeider etter at de har kompensert for levealdersjustering (67 år+). Forslagsstillerne viser til at dette skyldes reglene for samordning av tjenestepensjon med folketrygd som trådte i kraft fra 2011, og som påfører denne gruppen det de mener en urimelig reduksjon i utbetalt tjenestepensjon. Forslagsstillerne viser til at dersom offentlig ansatte født mellom 1944 og 1953 arbeider lenge nok, så vil hele den opptjente tjenestepensjonen gå tapt. Også årskullene født i 1954–1962 vil kunne få sin tjenestepensjon kraftig redusert ved å jobbe lenge nok. Videre viser forslagsstillerne til at Arbeids- og sosialdepartementet i presentasjon for arbeids- og sosialkomiteen 2. juni 2020 bekrefter at offentlig ansatte som arbeider lenger enn 67 år+, får lavere pensjon dess lenger de fortsetter i arbeid.

Jeg viser til at et tilsvarende representantforslag ble fremmet i stortings sesjon 2018–2019, gjennom representantforslag 46 L. Forslaget innebar å endre Samordningsloven nr. 26, § 24 a. nr. 1 tredje ledd, for at offentlig ansatte i årskullene født før 1953 og som jobber etter at de har kompensert for effekten av levealdersjusteringen skal kunne få et høyere samlet pensjonsnivå. Lovforslaget ble også gjentatt, som en mindretallsmerknad fra Senterpartiet, i forbindelse med behandling av Prop. 87 L (2018–2019) Endringer i lov om Statens pensjonskasse, samordningsloven og enkelte andre lover (ny tjenestepensjon for ansatte i offentlig sektor), jf. Innst. 314 L (2018–2019).

I representantforslag 141 L (2019–2020), som her besvares, er også årskullene 1954–1962 innlemmet, gjennom å foreslå endringer i Samordningsloven § 24 a. nr. 3. For disse årskullene består alderspensjonen fra folketrygden av én andel beregnet etter de nye opptjeningsreglene og én andel beregnet etter de gamle opptjeningsreglene.

I dette svarbrevet vil jeg gjengi avsnitt fra daværende statsråd Hauglies svar til arbeids- og sosialkomiteen ved behandlingen av representantforslag 141 L om regelverket for årskullene født til og med 1953 (Samordningsloven § 24 a. nr. 1 tredje ledd). Jeg vil deretter forklare regelverket for 1954–1962 årskullene (Samordningsloven § 24 a. nr. 3.) Jeg vil videre gjøre rede for de økonomiske og administrative konsekvensene av representantforslaget, før jeg til slutt foretar en samlet vurdering.

Innledningsvis vil jeg gjenta Hauglies omtale av betydningen av pensjonsreformen, som er like aktuell nå;

Før jeg kommenterer selve representantforslaget, vil jeg minne om begrunnelsen for og hovedmålsettingene med pensjonsreformen. Pensjonsreformen har primært som mål å sikre et bærekraftig pensjonssystem. Bakgrunnen for reformen er en markert aldring av befolkningen som kom til å

stille pensjonssystemet og offentlige finanser ovenfor store utfordringer. Da folketrygdens alderspensjon ble etablert i 1967, sto det nær fire yrkesaktive bak hver pensjonist. Dette forholdstallet var i 2007 blitt redusert til 2,6 og forholdstallet var forventet å bli redusert ytterligere til 1,8 uten endret politikk. Pensjonsreformen er derfor svært viktig for bærekraften i velferdsordningene, både fordi den vil dempe veksten i pensjonsutgiftene som andel av BNP når levealderen øker, og fordi den gir vesentlig bedre insentiver til å stå lenger i jobb.

Pensjonsreformen har blitt omtalt som et «politisk mirakel». Ifølge rådende statsviten-skapelige teorier på 90-tallet skulle det nemlig ikke la seg gjøre å gjennomføre åpenbare innstramminger i pensjonssystemet gjennom vanlige demokratiske prosesser. Jeg mener at grunnen til at det lyktes var gode tverrpolitiske kompromisser, som var grundig utredet og forankret. Arbeidet med pensjonsreformen har pågått siden 2001 da regjeringen Stoltenberg I nedsatte Pensjonskommisjonen. Med avtalen jeg inngikk med partene om ny offentlig tjenstepensjon 3. mars i år er snart den siste brikken i pensjonsreformen på plass. Veien mot en fullstendig pensjonsreform har vært en komplisert prosess med en lang tverrpolitisk historie. Den har handlet om å balansere hensynene til ulike yrkesgrupper, kjønn og generasjoner, og om å finne gode kompromisser som står seg over tid.

For at vi skal lykkes med pensjonsreformens intensjon, å sikre et bærekraftig pensjons-system, er det viktig at vi står ved de vedtakene som har blitt fattet. Vi vil ikke lykkes med å oppnå et bærekraftig system dersom vi gjør om på tidligere vedtak så snart innsparings-tiltakene begynner å virke. Et økonomisk og sosialt bærekraftig pensjonssystem er den beste garantien for å sikre pensjonene også for framtidens pensjonister. Vi vil ikke lykkes med dette om vi fortsetter å skyve regningen foran oss gjennom å stadig justere på regelverket.

Gjeldende regelverk for samordning av alderspensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning med alderspensjon fra folketrygden

Årskull født til og med 1953

Regelverket for samordning av folketrygd og offentlig tjenstepensjon for årskullene født før 1953 beskrives i Hauglies brev til arbeids- og sosialkomiteen av 10.12.2018. Hauglies omtale av regelverket gjentas under:

Offentlig tjenstepensjon er en bruttoordning som lover et samlet pensjonsnivå fra folketrygden og tjenstepensjonsordningen. Bruttonivået er 66 prosent av sluttlønn, gitt full opptjening. Tjenstepensjonen utbetales som differansen mellom bruttonivået og et fradrag for folketrygden. Fradraget for folketrygden omtales gjerne som samordningsfradrag. Bruttoordningen gir et løfte om samlet pensjon fra folketrygden og tjenstepensjonen, ikke en bestemt fordeling av pensjon fra folketrygden og tjenstepensjonsordningen. I tilfeller der folketrygden utgjør en lav andel av sluttlønnen, blir bidraget fra tjenstepensjonen

høyt. I tilfeller der folketrygden utgjør en høy andel, blir bidraget fra tjenestepensjonen lavt.

I tariffoppgjøret 2009 ble det avtalt å videreføre bruttoordningen og AFP i offentlig sektor, men tilpasse bruttoordningen til fleksibel alderspensjon i folketrygden. Avtalen ble fulgt opp gjennom behandlingen av Prop. 107 L (2009–2010) som ble fremmet av Regjeringen Stoltenberg II.

Offentlig tjenestepensjon for årskullene født i 1944–1953 vil levealdersjusteres ved hjelp av folketrygdens forholdstall. Forholdstallene tar hensyn til levealderen i befolkningen og øker mellom årskull som følge av at levealderen øker over tid. Levealdersjusteringen fører til at den årlige pensjonen reduseres noe fra årskull til årskull som følge av at yngre årskull kan regne med flere år som pensjonister. Dette gjelder for en gitt uttaksalder. Den enkelte kan kompensere for levealdersjusteringen ved å utsette uttaket av pensjon. Bruttopenasjonen levealdersjusteres når tjenestepensjonen tas ut, men tidligst fra 67 år (samordningstidspunktet). Ved uttak etter 67 år øker brutto tjenestepensjon inntil forholdstallet er 1,000, det vil si når man har utsatt uttaket tilstrekkelig lenge til at man har kompensert for den fulle effekten av levealdersjusteringen. Dersom uttaket utsettes utover dette tidspunktet, øker ikke bruttopensjonen.

Alderspensjon fra offentlig tjenestepensjon samordnes med alderspensjon fra folketrygden tidligst fra 67 år. Fradraget for alderspensjon fra folketrygden levealdersjusteres også ved hjelp av forholdstall for årskullene 1944–1953. Når samordningsfradraget levealdersjusteres, legges forholdstallet som gjelder på samordningstidspunktet til grunn, uavhengig av om folketrygden er tatt ut tidligere. Ved uttak av tjenestepensjon etter 67 år øker samordningsfradraget. Det er ingen tilsvarende nedre grense på 1,000 for samordningsfradraget som det er på bruttopensjonen. Dette innebærer at tjenestepensjonen, etter samordning, blir lavere dersom uttaket utsettes utover det som kreves for å kompensere for levealdersjusteringen, dvs. utover alderen hvor forholdstallet er 1,000.

Av Prop. 107 L (2009–2010) går det fram at samlet pensjon ikke skal øke ved utsatt uttak etter at en har kompensert for den fulle effekten av levealdersjusteringen, dvs. etter at forholdstallet er 1,000. I proposisjonen blir det blant annet pekt på at flere høringsinstanser har argumentert for at samlet pensjon skal øke som følge av at folketrygden øker ved fortsatt arbeid etter at brutto tjenestepensjon utgjør 66 prosent av pensjonsgrunnlaget.

Departementet har følgende vurdering i proposisjonen:

«Departementet viser til at tariffpartene i offentlig sektor ikke ble enige om å innføre fleksibelt nøytralt uttak av offentlig tjenestepensjon, men å videreføre dagens bruttoordning som blant annet innebærer at en ikke får høyere pensjonsnivå utover full opptjening selv om en

fortsetter i arbeid. Å begrense samordningsfradragene når forholdstallet i folketrygden er lavere enn 1 ville medført at det ble inn ført fleksibilitet oppover i de offentlige tjenestepensjonsordningene, og vi ville fått en ny samordningsfordel.»

I sin vurdering skriver departementet videre:

«Departementet foreslår at brutto tjenestepensjon ved arbeid etter 67 år kan øke til en har kompensert for effekten av levealdersjusteringen. Det vil si at pensjonen kan øke inntil forholdstallet er 1. Departementet foreslår videre at opptjening av tjenestepensjon og alderspensjon fra folketrygden ut over dette ikke får konsekvenser for samlet pensjon. Dette er ikke til hinder for at pensjonen kan øke som følge av at pensjonsgrunnlaget blir høyere eller at tjenestetiden øker.»

Stortinget ble altså, av regjeringen Stoltenberg II, forelagt at samlet pensjon ikke skal øke ved utsatt uttak etter at en har kompensert for levealdersjusteringen, dvs. etter at forholdstallet er 1,000.

I arbeids- og sosialkomiteens oppsummering av forslagene står det blant annet:

«Det foreslås videre at brutto tjenestepensjon ved arbeid etter 67 år kan øke slik at en kan kompensere for effekten av levealdersjusteringen. Det vil si at pensjonen kan øke inntil forholdstallet er 1. Arbeid utover denne alderen vil normalt ikke få betydning for samlet pensjon, bortsett fra tilfeller der pensjonsgrunnlaget blir høyere eller tjenestetiden øker.»

Flertallet i komiteen hadde ikke merknader til forslaget og sluttet seg til forslagene fra regjeringen Stoltenberg II. Fremskrittspartiets medlemmer skriver at de «har merket seg at regjeringen har valgt den strengest tenkelige beregning når offentlig ansatte jobber lenger enn «den nødvendige pensjonsalder».

Årskullene 1954–1962

I Prop. 61 L (2017–2018) ble det fremmet lovforslag om samordning av offentlig tjenestepensjon og alderspensjon fra folketrygden for personer født i årene 1954–1962. For disse årskullene består alderspensjonen fra folketrygden av en andel beregnet etter de nye opptjeningsreglene og en andel beregnet etter de gamle opptjeningsreglene.

Tilsvarende som for årskullene 1943–1953, foreslo departementet at bruttonivået kan øke ved arbeid etter 67 år til man har kompensert for effekten av levealdersjusteringen, dvs. inntil justeringstallet er 1,000. Dersom man står i stilling utover den alderen hvor justeringstallet er 1,000, så vil ikke bruttopensjonen øke ytterligere. Det vil si at det settes en nedre grense på justeringstallet på 1,000 for opptjening i bruttoordningen, slik at bruttopensjonen ikke kan bli høyere enn 66 prosent.

Bruttopensjon som samordnes med alderspensjon fra folketrygden opptjent etter de gamle opptjeningsreglene, skal levealdersjusteres ved å benytte justeringstall som er lik folketrygdens forholdstall. Bruttopensjon som samordnes med alderspensjon fra folketrygden

opptjent etter de nye opptjeningsreglene, skal levealdersjusteres ved å benytte justeringstall som er avledet av folketrygdens delingstall. Justeringstallet tilsvarer delingstallet dividert med 13,42 (13,42 er delingstallets ekvivalent til forholdstall lik 1,000, dvs. at det fullt ut er kompensert for effekten av levealdersjusteringen gjennom delingstall). Det er ingen nedre grense for forholdstallet som benyttes på samordningsfradraget for alderspensjon fra folketrygden opptjent etter de gamle opptjeningsreglene. Tilsvarende så er det ingen nedre grense for delingstallet som benyttes på samordningsfradraget for alderspensjon fra folketrygden opptjent etter de nye opptjeningsreglene. Dermed er det heller ingen nedre grense på justeringstallet som benyttes ved beregning av samordningsfradraget.

Personer i 'overgangskullene' (1954–1962-kullene) vil dermed få en alderspensjon som er sammensatt av to deler. En del som er levealdersjustert med justeringstall avledet av forholdstall og vektet med andelen av alderspensjonen fra folketrygden som er opptjent etter gammel opptjeningsmodell, og en del som er levealdersjustert med justeringstall avledet av delingstall og vektet med andelen av alderspensjonen fra folketrygden som er opptjent etter ny opptjeningsmodell.

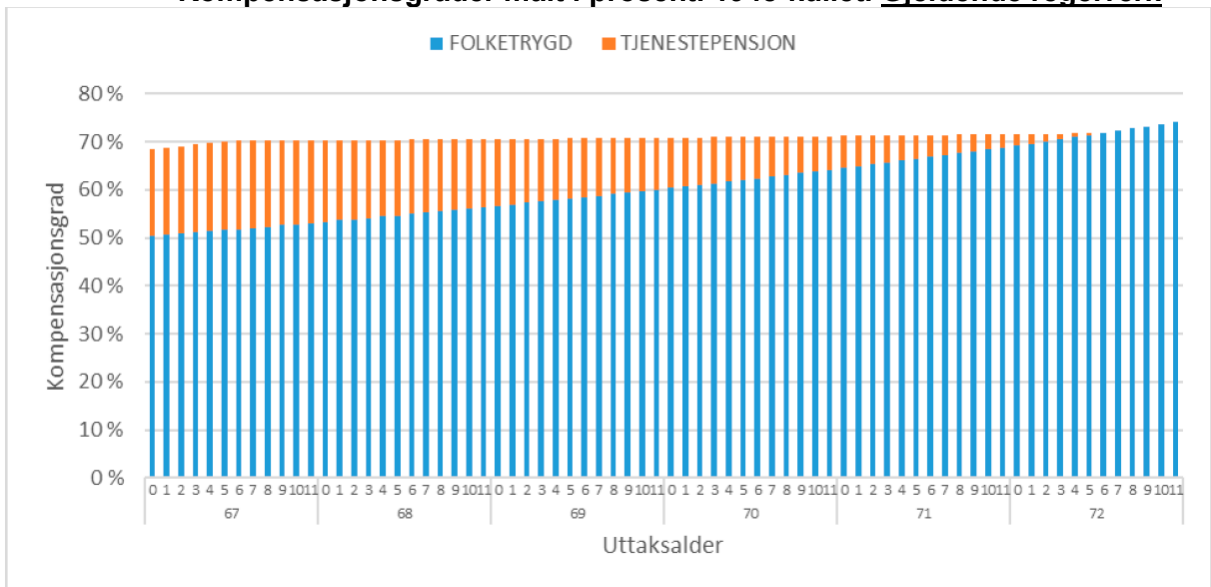
Prop. 61 L (2017–2018) ble fremmet etter at det 3. mars 2018 ble inngått en avtale om en ny tjenstepensjon for offentlig ansatte. Samordningsregelverket for årskullene 1954–1962 var en del av enigheten. Lovforslaget som ble fremmet i Prop. 61 L fulgte opp dette punktet fra pensjonsavtalen, og lovforslaget som ble fremmet var justert sammenlignet med det lovforslaget departementet hadde sendt på høring. Regelverket som ble vedtatt gjennom Stortingets behandling av Prop. 61 L innebærer at 1954–1962 kullene får god pensjonsmessig uttelling også ved å jobbe utover 67 år. For eksempel vil samlet pensjon øke ved utsatt avgang til passert 69 år for 1954-kullet og til passert 70 år for 1962-kullet.

Nærmere om forslaget i dokument 8: 141 L (2019–2020)

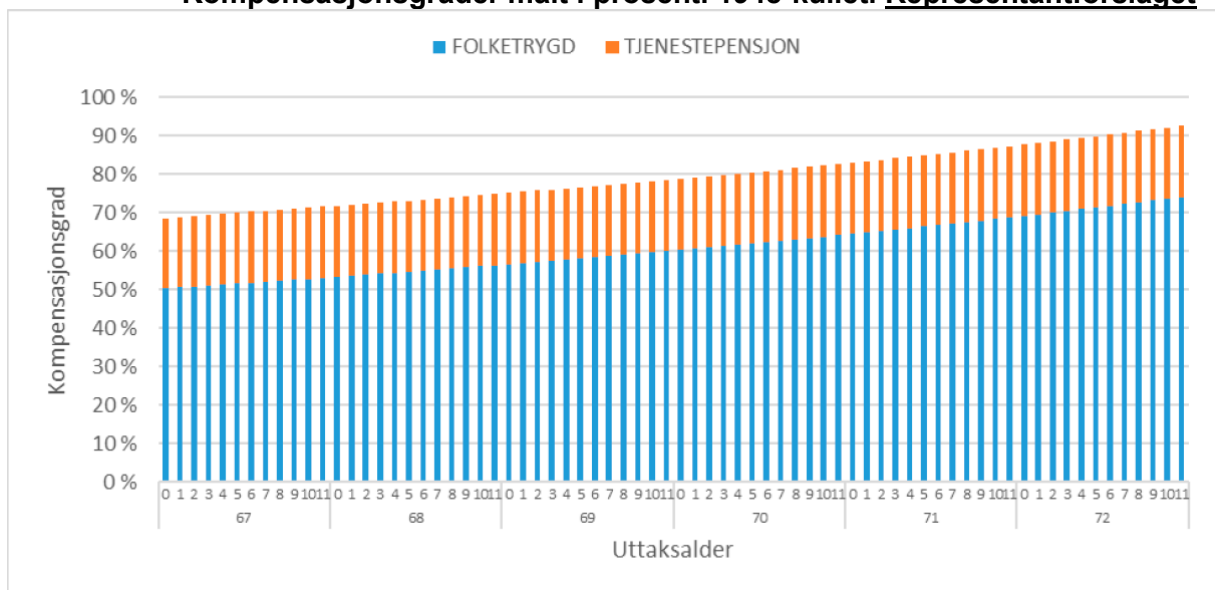
Forslaget innebærer at det ikke skal benyttes et lavere forholdstall enn 1,000 og et lavere delingstall enn 13,42 ved beregning av samordningsfradraget. Dette vil ha som resultat at samlet pensjon til årskullene 1943–1962 vil øke med utsatt uttak også utover alderen hvor det er kompensert for levealdersjusteringen. Samtidig har de aktuelle årskullene fått videreført den gamle AFP-ordningen, som sikrer at tidlig uttak ikke påvirker nivået på livsvarig pensjon. Det innebærer konkret at forslaget i dokument 8:141 L (2019-2020) medfører at offentlig ansatte i disse årskullene får et eget system som unntar disse årskullene fra effektene av og intensjonene med pensjonsreformen, hvor de som slutter tidlig ikke selv bærer kostnaden av tidliguttak, mens de som jobber lenge får gevinsten av sent uttak. Dette til forskjell fra alle andre årskull etter 1943.

Figur 1 under illustrerer gjeldende regelverk for 1948-kullet når folketrygden og tjenstepensjonen tas ut samtidig, mens figur 2 illustrerer representantforslaget.

Figur 1 Samlet pensjon og sammensetting av pensjon etter uttaksalder. Kompensasjonsgrader målt i prosent. 1948-kullet. Gjeldende regelverk

Figur 2 Samlet pensjon og sammensetting av pensjon etter uttaksalder. Kompensasjonsgrader målt i prosent. 1948-kullet. Representantforslaget

1948-kullet vil altså med representantforslaget, få en samlet kompensasjonsgrad på over 90 prosent, dersom de står i jobb til 73 år. Dette er 24 prosentpoeng høyere enn bruttogarantien. At systemet ikke er innrettet slik, er etter mitt skjønn ikke en urett i dagens lovverk, slik forslagsstillerne hevder. Dagens regelverk gir disse årskullene en samlet pensjon som er høyere enn bruttogarantien på 66 prosent dersom de utsetter uttak av pensjon til de har kompensert for effekten av levealdersjusteringen. Jeg er derfor uenig i premisset til forslagsstillerne om at det er en urett i dagens lovverk som bør rettes opp.

Senere årskull må jobbe lenger for å nå tilsvarende kompensasjonsnivå som 1948-kullet som følge av levealdersjustering. Prinsippet er imidlertid det samme, kompensasjonsnivåene vil bli vesentlig høyere enn bruttogarantien.

Figurene illustrerer utslagene ved samtidig uttak av folketrygden og tjenstepensjonen. For de som tar ut folketrygden før de tar ut tjenstepensjonen, vil samlet pensjon være lavere enn det som framgår av figurene over. Den samlede pensjonen over hele perioden med pensjonsutbetalinger vil imidlertid ikke påvirkes av hvorvidt folketrygden er tatt ut før eller samtidig som tjenstepensjonen, det er kun periodiseringen som endres. De som velger å ta ut folketrygden før de slutter å jobbe, må betale for at de en periode har mottatt både lønn og pensjon ved at samlet pensjon blir lavere når de tar ut tjenstepensjonen. Dette er konsekvensen for hver enkelt av fleksibelt uttak, at nivåene blir lavere jo tidligere man tar ut folketrygden og motsatt. Dette er likt for alle medlemmer av folketrygden.

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget

For å belyse de økonomiske konsekvensene av forslaget, viser jeg til beregningene som ble presentert i svar på dok 8: 46 L (2018–2019). I disse beregningene var det også beregnet konsekvensene av å justere samordningsregelverket for 1954–1962 årskullene.

Forslaget vil innebære en etterbetaling til offentlig ansatte som har fått pensjonen samordnet med et lavere justeringstall enn 1,000. I 2018 ble dette anslått til å være 10 500 personer med tjenstepensjonsordning i SPK og 6 250 personer i KLP. Etterbetalingen ble i 2018 anslått til 1,175 milliarder 2018-kroner.

Samlede merutgifter framover i tid ble i 2018 anslått til mellom 12 og 14 milliarder 2018-kroner.

Forskjellen mellom beregningene fra 2018 og fram til i dag vil i hovedsak være at en større andel av de totale utgiftene vil være tilbakebetalinger.

SPK estimerte at de samlede økte administrative konsekvensene for pensjoneringsområdet ville utgjøre i størrelsesorden 3 årsverk i 2019, i all hovedsak knyttet til manuell reberegning av pensjoner. Omfanget av tilfeller med reberegning forutsettes å ha økt siden 2018 og derav også de administrative kostnadene.

Min vurdering

Jeg vil minne om at et tilsvarende representantforslag ble fremmet i 2018, om samordning av offentlig tjenstepensjon for årskullene 1943–1953. Innstillingen fra arbeids- og sosialkomiteen (Innst. 187 L (2018–2019)) var at dette forslaget ikke ble tatt til følge:

«Komiteen viser til at tariffoppgjøret i 2009 innebar en videreføring av bruttoordningen og et nei til fleksibel tjenestepensjon og ny fleksibel AFP. En konsekvens av dette er at en ikke får høyere pensjonsnivå ut over full pensjonsopptjening selv om en fortsetter i arbeid.»

Sakskomplekset har ikke endret seg siden 2018. I likhet med komiteen mener jeg at den enkelte skal kunne øke den samlede pensjonen inntil man har kompensert for levealdersjusteringen, men ikke utover dette. Dette er i tråd med gjeldende regelverk, som Stortinget sluttet seg til ved behandlingen av forslagene fra regjeringen Stoltenberg II i Prop 107 L (2009–2010) og som Stortinget sluttet seg til gjennom behandlingen av Prop 61 L (2017–2018).

Jeg skulle gjerne sett at forhandlingene i 2009 gikk annerledes, og at offentlig tjenestepensjon, også for disse årskullene, var utformet i tråd med den nye alderspensjonen fra folketrygden. Istedenfor ble det en videreføring av offentlig AFP og bruttoordningen, og nei til fleksibel tjenestepensjon. Løsningen er gunst for de som ønsker å gå av tidlig, men gir ingen gevinst til de som fortsetter å jobbe etter at de har kompensert for levealdersjusteringen. Dette visste arbeidstakerorganisasjonene ved forhandlingene i 2009, og var også tydelig ved behandling i Stortinget.

Med ny offentlig tjenestepensjon vil tjenestepensjonen øke ved å utsette uttakstidspunktet, tilsvarende som i privat sektor. Imidlertid vil et tidlig uttakstidspunkt gi lavere pensjonsnivå i nytt regelverk. Forslagsstillerne ønsker å kombinere nytt og gammelt regelverk for å få fordelene fra begge. Det innebærer at offentlig ansatte skal høste fordelene ved fleksibel pensjon som privat sektor har hatt, uten å bære ulempene med fleksibel pensjon som personer i privat sektor må bære. Jeg mener dette forrykker premissene som lå til grunn for avtalene inngått i 2009 og 2018.

Med lovforslaget vil vi kunne se pensjonsnivåer til offentlig ansatte på et nivå vi aldri har sett før, med en kompensasjonsgrad opp mot 90 prosent. Dette vurderer jeg som helt urimelig med tanke det som er fremforhandlet. Sett i et generasjonsperspektiv mener jeg også at lovforslaget vil gi en urimelig stor forskjell i pensjonsnivåene for offentlig ansatte, avhengig av hvilket årskull man er født i, og om man er i stand til å jobbe etter fylte 67 år.

Forslagsstillerne mener det foreligger ny informasjon i saken, og at departementet først i møte med komiteen 2. juni innrømmer at offentlig ansatte som arbeider utover alderen hvor de har kompensert for levealdersjusteringen får lavere pensjon dess lenger de fortsetter i arbeid. Dette er jeg uenig i. Konsekvensen av å velge tidlig uttak av folketrygd fremgår av regelverket. I forbindelse med lovforslaget 46 L (2018–2019), poengterte også Hauglie i sitt svarbrev til komiteen: «Jeg har registrert at i flere av sakene som omtales i media, er folketrygden ofte tatt ut før tjenestepensjonen. I slike tilfeller vil typisk ikke folketrygden øke selv om en fortsetter i jobb. Da blir resultatet at samlet årlig pensjon blir lavere ved å jobbe etter at forholdstallet er 1,000». At samlet pensjonsnivå kan bli lavere ved å pensjonere seg etter man har kompensert for levealdersjusteringen har med andre ord blitt eksplisitt lagt frem for komiteen, og har vært løftet og diskutert i Stortinget.

For å få et samlet pensjonsnivå på minst 66 prosent må folketrygd og offentlig tjenstepensjon tas ut *samtidig*. Dersom folketrygden tas ut før tjenstepensjonen vil det samlede pensjonsnivået kunne bli lavere enn 66 prosent på tidspunktet for uttak av tjenstepensjon. Det er likevel viktig å presisere at personen ikke taper samlet pensjon over perioden som pensjonist, man vil få like mye utbetalt som dersom vedkomne istedenfor hadde valgt å ta ut folketrygd og tjenstepensjon samtidig, det er bare periodiseringen som blir annerledes.

Bruttoordningen gir garanti for et samlet pensjonsnivå, ikke hvor stor andel tjenstepensjonen skal utgjøre. Jeg mener derfor at diskusjonen om oppdeling av tjenstepensjon og folketrygd blir misvisende, og viser til begrunnelsen til flertallet i komiteen:

«Flertallet viser i den sammenheng til at det gjennom flere medieoppslag har blitt fremvist eksempler på enkeltpersoner som etter samordningsreglene står igjen med null i tjenstepensjon på grunn av de nye samordningsreglene. Flertallet mener en slik utregning av tjenstepensjonen isolert sett blir svært misvisende all den tid bruttoprinsippet gir en garanti for en samlet pensjon, der én del kommer fra folketrygden og en annen fra tjenstepensjon, eksempelvis Statens pensjonskasse, KLP eller kommunale pensjonskasser.»

At enkeltgrupper får lav eller ingen offentlig tjenstepensjon er heller ingen ny problemstilling. Over tid har vi akseptert at offentlig ansatte som jobber deltid og med lav inntekt, risikerer å få ingenting, eller lite igjen fra tjenstepensjonsordningen, som de har betalt inn til gjennom arbeidskarrieren. Med avtalen fra 3. mars sikres disse inntektsgruppene noe tjenstepensjon. Komiteen skriver i Innst 343 L (2017–2018):

«F l e r t a l l e t vil påpeke at det tidligere var offentlig ansatte som jobbet deltid eller hadde så lav inntekt at folketrygden alene oppfylte garantien om pensjon tilsvarende 66 pst. av sluttlønn. Disse mottok dermed ingen pensjon fra pensjonsordningen de betalte inn til. F l e r t a l l e t er derfor svært fornøyd med at de nye samordningsreglene sikrer at alle som har deltatt i pensjonsordninger, vil motta tjenstepensjon fra årskullene 1954 og senere».

De som har valgt å jobbe videre etter fylte 62 år, kan ha gjort dette fordi de trives på arbeidsplassen, fortsatt har karriereambisjoner, ønsker å bidra i samfunnet, eller at de ikke føler seg klare for pensjonisttilværelsen. Mange vil fortsette av økonomiske årsaker, fordi de mangler full pensjonsopptjening, trenger eller ønsker lønnsinntekten, eller ønsker å øke sluttlønnen for å kunne få en høyere alderspensjon den dag de går av. Disse har like fullt valgt å jobbe videre, vel vitende om at det er en øvre begrensning på hvor høyt pensjonsnivået kan bli.

Fleksibelt uttak av folketrygd har gitt mange muligheten til å kombinere arbeid og pensjon, og øke inntekten betydelig i siste fase av arbeidslivet. Folketrygden kan ha blitt benyttet til å nedbetale gjeld, investeringer, økt forbruk, kunne gi barna forskudd på arv, eller fordi man selv ønsker å forvalte disse pengene med tanke på fremtidig pensjon. Beslutningen om tidlig

uttak av folketrygd vil få innvirkning for den enkeltes nåværende og fremtidige økonomi. I denne saken fremstår det som forslagsstillerne vil fakturere staten for de potensielt negative konsekvensene den enkelte kan ha blitt påført av dette valget.

Jeg vurderer at det er en privilegert gruppe man foreslår å tilgodese ytterligere med dette forslaget. Dersom man jobber lenger enn det som er nødvendig for å kompensere for levealdersjusteringen betyr det at man har helse til å fortsette i jobb, arbeidslyst, og en arbeidsplass som er tilrettelagt for å kunne fortsette i jobb. Gruppen vil ha full lønn, i år der mange jevnaldrende vil ha gått av med pensjon. Og lønn vil i utgangspunktet være vesentlig høyere enn pensjon. Jeg synes det er vanskelig å forsvare at denne gruppen i tillegg skal gis mulighet til å opparbeide et vesentlig høyere pensjonsnivå enn i dag, og bidra til større inntektsforskjeller blant pensjonister.

Pensjonsreformen handler om å få til en overgang til et mer bærekraftig pensjonssystem. Fremtidige årskull i offentlig sektor må jobbe lenger for å oppnå en alderspensjon tilsvarende 66 prosent av sluttlønnen. Det er ikke alle som er i stand til å stå i arbeid lenge nok til å kompensere for levealdersjusteringen. At en liten gruppe offentlig ansatte skal få mulighet til å få høyere samlet pensjon mener jeg er urimelig, all den tid vi har et regelverk som begrenser bruttoordningen til 66 prosent. Jeg stiller meg også spørrende til hvordan forslaget skal håndtere offentlig ansatte som med forslaget ville jobbet lenger, men med dagens regelverk valgte å gå av ved fylte 67 år. Skal også disse kompenseres?

I årene fremover vil det bli harde prioriteringer i statsbudsjettet, også på pensjonsområdet. I den forbindelse mener jeg det er uklokt med en lovendring som kan gi mer enn 15 milliarder kroner i økte pensjonskostnader, som vil måtte betales av fremtidens pensjonister og yrkesaktive.

Med hilsen

Torbjørn Røe Isaksen

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeiderpartiets stortingsgruppe
lise.christoffersen@stortinget.no

Kopi: rigmor.aasrud@stortinget.no

Deres ref

Vår ref
20/3459

Dato
16. oktober 2020

Svar på spørsmål fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe vedrørende representantforslag 141 L (2019–2020) om endringer i samordningsloven

Det vises til henvendelse 9. september fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe hvor det stilles er rekke spørsmål vedrørende representantforslag 141 L (2019–2020) om endringer i samordningsloven.

Under følger svar på Arbeiderpartiets stortingsgruppes spørsmål:

Spørsmål 1: *Det henvises i representantforslaget til tidligere anslag fra departementet over framtidige økonomiske konsekvenser av å sette laveste forholdstall lik 1,000 og en engangsutgift ved å gi bestemmelsen tilbakevirkende kraft. Dette er tall fra 2018. Hva vil tilsvarende tall være i dag?*

Svar: Beregningene som ble presentert i svarbrevet på dok 8: 46 L (2018–2019) indikerte en etterbetaling på 1,175 milliarder kroner og merutgifter framover på mellom 12 og 14 milliarder kroner. I disse beregningene var det også hensyntatt konsekvensene av å justere samordningsregelverket for 1954–1962 årskullene.

Oppdaterte beregninger viser at etterbetalingen nå utgjør 650 millioner kroner i KLP og 1 215 millioner kroner i SPK. Samlet etterbetaling i KLP og SPK er altså 1,865 milliarder 2020-kroner.

I KLP vil tilbakebetaling omfatte 7 800 av 94 000 tilfeller. I SPK gjelder dette for 12 660 av 134 230 tilfeller.

SPK har måttet prioritere å utføre beregninger for å gi Stortinget svar på spørsmål i forbindelse med statsbudsjettet og har ikke hatt kapasitet til å samtidig levere oppdaterte beregninger av merutgifter framover ved en eventuell justering i samordningsreglene. I svarbrevet på dok 8: 46 L (2018–2019) var merutgiftene for KLP avledet av tallene fra SPK ved å anta at forholdet mellom merutgifter framover er det samme som forholdet mellom etterbetalingene. Det er derfor ikke mulig å nå gi en oppdatert beregning for merutgifter framover i tid.

Spørsmål 2: *Jf. spørsmål 1: KLP har i tidligere høringer i Stortinget vist til at kravet til fondsdekning av framtidige pensjonsdekning er ivaretatt, uavhengig av den enkeltes valg av uttakstidspunkt av folketrygd og tjenstepensjon, gjennom de aktuarmessige beregningene av årlig premie fra arbeidsgiver, og at en lempning av samordningsbestemmelsene derfor ikke vil påvirke kommunenes årlige innbetalinger. Stemmer det? Og hvordan vil en eventuell lempning i samordningsbestemmelsene påvirke SPK og det årlige behovet for bevilgninger over statsbudsjettet?*

Svar: Det er riktig at pensjonsordningene til de kommunal ansatte er fonderte, dvs. at det er satt av penger på forhånd for å dekke pensjonsforpliktelsene. I fastsettelsen av premien forutsettes det at tjenstepensjonen utbetales fra 67 år. Dersom utbetalingen starter senere enn 67 år vil de i mange tilfeller, men ikke nødvendigvis, være satt av for mye premie.

I offentlig tjenstepensjon er det også en del "ikke forsikringsbare" elementer som finansieres med engangspremier.

Eksempelvis blir det beregnet engangspremie til dekning av AFP 65–66 år, alderspensjon etter 85-årsregelen og differanse mellom samordningspliktig folketrygd og antatt folketrygd. Dersom for eksempel et medlem slutter tidligere enn det som er lagt til grunn i premieberegningen finansieres dette ved en engangspremie. Dersom et medlem slutter senere enn det som er lagt til grunn i premieberegningen vil det frigjøre premiereserve.

Det som er tatt inn i premie og som ikke kommer til utbetaling, tilfaller ikke pensjonsleverandørene. Frigjort premiereserve gir lavere kostnader for kommunene fremover. Det er kommunene som bærer kostnadene når pensjonsutbetalingene fra KLP eller de kommunale pensjonskassene øker, og kommunene som får innsparingen når pensjonsutbetalingene reduseres. Regnestykket blir det samme uavhengig av når kostnaden påløper. At deler av pensjonsforpliktelsene er forhåndsbetalte endrer ikke kostnadene ved Representantforslaget.

En lemping i samordningsbestemmelsene vil derfor gi høyere kostnader både for kommunene (selv om ordningene er fonderte) og for staten (som fortsatt i all hovedsak finansieres av fellesskapet).

Spørsmål 3: *I representantforslaget vises det til at det ikke er tatt hensyn til ulike positive effekter av at flere sannsynligvis vil velge å stå lenger i arbeid. Er det mulig å gi anslag for slike effekter, og hva vil slike positive effekter eventuelt kunne utgjøre?*

Det er samfunnsøkonomisk lønnsomt at flere står lenger i jobb og insentivene i pensjonssystemet vil i noen grad påvirke hvor lenge den enkelte står i jobb. Summen av lønn og pensjon blir høyere ved utsatt avgang, også med vedtatte regler.

Det er AFP-ordningen som i størst grad motvirker insentivene til å stå lenger i jobb for de årskullene Representantforslaget gjelder for. AFP gis bare til de som går av tidlig og den økonomiske verdien av AFP er lavere jo senere man går av. Personer som går av ved 67 år eller senere får ingen AFP-utbetaling.

Verdien av å stå i arbeid et ekstra år etter 62 år er dermed lønn etter skatt, tillagt verdien av økt opptjening til tjenstepensjon for de som ikke har full opptjeningstid og fratrukket verdien av ett år med AFP. Forskjellen på å jobbe til 63 år og å gå av med pensjon fra 62 år er dermed relativ liten, særlig for grupper der AFP utgjør en relativ stor andel av lønn.

Videre vil de som har fullt opptjent tjenstepensjon ved 62 år ikke få høyere livsvarig alderspensjon fra 67 år ved å jobbe et par år til. En må jobbe mer enn 5 år lenger for at livsvarig pensjon skal bli høyere enn ved å gå av ved 62 år.

Det er klart viktigere for den totale sysselsettingen å påvirke de store massene som tar ut pensjon tidlig til å fortsette noe lenger i arbeid enn å belønne de få som allerede jobbet utover fylte 67 år (se tabell 1 under for statistikk over uttaksalder i SPK). I forhandlingene i 2009 var det sentrale spørsmålet om offentlig tjenstepensjon skulle legges om etter samme mønster som den nye folketrygden. Dette sa partene nei til, blant annet fordi man ønsket å videreføre AFP som tidligpensjon. Når vi ser på resultatene etter pensjonsreformen, er det åpenbart at AFP-omleggingen i privat sektor har vært det klart viktigste for å få folk til å stå lenger i jobb. Det er forventet at omleggingen i offentlig sektor som omfatter årskull født fra og med 1963 vil gi tilsvarende utslag.

Insentivene til utsatt pensjonering vil i all hovedsak bare påvirke de som fortsatt er i jobb. De som er født på 1940-tallet har passert aldersgrensa, og det er svært få som fortsatt er i jobb. Å endre reglene for disse vil ha marginal betydning for arbeidstilbudet, og kan oppleves som urettferdig av de som allerede har tatt ut pensjon. For de som er født i 1954 eller senere, er det gjort endringer som bedrer insentivene til å stå lenger i jobb.

Prop. 61 L (2017–2018) ble fremmet etter at det 3. mars 2018 ble inngått en avtale om en ny tjenstepensjon for offentlig ansatte. Samordningsregelverket for årskullene 1954–1962 var en del av avtalen 3. mars 2018 og lovforslaget som ble

fremmet i Prop. 61 L fulgte opp dette punktet fra pensjonsavtalen. Lovforslaget som ble fremmet var justert i tråd med avtalen 3. mars 2018 sammenlignet med det lovforslaget departementet hadde sendt på høring før avtalen ble inngått. Regelverket som ble vedtatt gjennom Stortingets behandling av Prop. 61 L innebærer at 1954–1962 kullene får god pensjonsmessig uttelling også ved å jobbe utover 67 år. For eksempel vil samlet pensjon øke ved utsatt avgang til passert 69 år for 1954-kullet og til passert 70 år for 1962-kullet.

Spørsmål 4: *Samordningsreglene slår ulikt ut for ulike grupper av offentlig ansatte født i perioden 1944-1962, avhengig av fødselsår, nivå på sluttlønn, gjennomsnittlig stillingsprosent, antall opptjeningsår og tidspunkt for uttak av henholdsvis folketrygd og tjenestepensjon, samtidig eller med tidligere uttak av folketrygd enn tjenestepensjon. Vi ønsker faktiske tall for hvor mange offentlige tjenestepensjonister etter de lovbestemte ordningene, som har tjent på avtalen fra 2009, og hvor mange som har tapt, fordelt etter sluttlønn, opptjeningsprofil og tidspunkt for uttak av henholdsvis folketrygd og tjenestepensjon. Vi vil gjerne ha tall både for årlig utbetaling og pensjon over livsløpet.*

Det har ikke vært mulig for SPK og KLP innen tidsfristen å levere tall for alle forhold som nevnes i spørsmålet. Kjernen i spørsmålet er imidlertid hvor mange som har tjent på avtalen fra 2009 og hvor mange som har tapt.

Det går imidlertid ikke fram av spørsmålet hva som skal være sammenligningsgrunnlaget for avtalen fra 2009. For å kunne svare på spørsmålet må det defineres hva som skal være sammenligningsgrunnlaget for de reglene som ble avtalt i 2009. Stortinget hadde i forkant av avtalen behandlet lovforslagene om endringer i folketrygdloven som fulgte opp Stortingets to brede forlik om en pensjonsreform. Videre fulgte det av Stortingets forlik i 2005 at også offentlig tjenestepensjon skulle levealdersjusteres og omfattes av nye regler for regulering av alderspensjon under utbetaling. Det relevante sammenligningsgrunnlaget bør følgelig ikke være hvilke konsekvenser avtalen i 2009 fikk sammenlignet med et system uten pensjonsreform (dvs. at folketrygden ikke ble lagt om), men heller å sammenligne avtalen fra 2009 med den alternative modellen som partene sa nei til i 2009. For helhetens skyld redegjøres det nedenfor likevel for begge disse sammenligningene.

Sammenlignet med systemet slik det var før pensjonsreformen kommer de fleste i årskullene 1943–1962 ganske likt ut. I motsetning til ansatte i privat sektor så bæres ikke tidligpensjonering av den enkelte pensjonist: pensjonen blir ikke lavere selv om en slutter før 67 år med AFP. I motsetning til ansatte i privat sektor er også disse årskullene av offentlig ansatte skjermet for store deler av effekten av levealdersjusteringen gjennom den individuelle garantien.

Forskjellene mellom systemet før pensjonsreform og gjeldende regler er (i tillegg til endret regulering av løpende pensjoner):

- Pensjonen levealdersjusteres, dette trekker isolert sett ned samlet pensjon. Årskullene født til og med 1958 har fått en individuell garanti som for mange kompenserer for størstedelen av effekten av levealdersjusteringen. Den individuelle garantien sikrer 66 prosent av sluttlønn i samlet pensjon (gitt samtidig uttak), men garantien skjermer ikke samordningsfordelene fra levealdersjustering. De som slutter før de har kompensert for effekten av levealdersjusteringen får derfor noe lavere årlig pensjon enn de gjorde før reformen.
- Årskullene 1959–1962 får en nedtrappet garanti som innebærer at samlet pensjon kan bli lavere enn 66 prosent dersom de slutter i jobb før de har kompensert for levealdersjusteringen.
- De som står i jobb til de har kompensert for effekten av levealdersjusteringen kommer likt ut, målt i årlig pensjon, som de gjorde før reformen.
- De som står i jobb etter at de har kompensert for levealdersjusteringen får også samme årlig pensjon som før reformen (gitt samtidig uttak). Hovedforskjellen før og etter reformen er at en større andel av samlet pensjon nå kommer fra folketrygden og en lavere andel kommer fra tjenstepensjonen. De som tar ut folketrygden før tjenstepensjonen får lavere årlig samlet pensjon. Før 2008 var det kun mulig å ta ut folketrygden og fortsette i jobb fra 70 år. De som står i jobb til etter 70 år kommer derfor dårligere ut med gjeldende regler enn de gjorde før reformen.

Sammenlignet med den alternative modellen som partene sa nei til i 2009 vil hovedbildet være at de som slutter tidlig kommer bedre ut med avtalen fra 2009 og de som jobber lenge kommer dårligere ut. Krysningpunktet for hvilken avgangsalder som gir bedre uttelling med gjeldende regler er rundt 65–67 år, avhengig av årskull, tidligere lønn og opptjeningstid.

Tabell 1 under viser avgangsalder i SPK for årskullene 1943–1950. Uføre og personer med særaldersgrense er ikke med i statistikken.

Tabell 1 Antall pensjonister i SPK fordelt på uttaksalder og årskull

	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950
Uttaksalder								
62	1 214	1 466	1 227	1 489	1 311	1 197	1 021	1 010
63	775	652	673	706	768	549	610	582
64	277	292	329	424	305	311	358	335
65	410	454	495	554	532	550	612	587
66	248	289	283	310	323	355	378	426
67	523	637	735	827	798	842	840	848

68	276	358	410	473	446	495	557	639
69	123	177	157	174	194	206	238	242
70	398	387	379	476	445	459	453	274
71	88	89	96	92	97	94	81	
72	14	10	17	27	26	18		
73	3	10	4	9	4			
74	5	7						
75	4	4	1					
Totalsum	4 358	4 832	4 806	5 561	5 249	5 076	5 148	4 943

Vi ser at et klart mindretall jobber etter 67 år, og det indikerer at et stort flertall har kommet bedre ut med vedtatte regler enn de ville ha gjort med en nøytralt utformet ordning dersom de hadde tatt ut pensjon ved samme alder.

Tabell 2 viser gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag etter uttaksalder og viser at gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag øker med uttaksalder. De som står i jobb etter 67 år har i gjennomsnitt klart høyere pensjonsgrunnlag enn de som går av før 67 år.

Tabell 2 Gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag (målt i G) i SPK fordelt på uttaksalder og årskull

Uttaksalder	1 943	1 944	1 945	1 946	1 947	1 948	1 949	1 950
62	5,80	5,95	6,00	5,89	5,94	5,88	5,90	5,85
63	6,08	6,11	6,04	6,05	5,94	6,15	5,94	5,96
64	6,26	6,21	6,16	6,12	6,21	6,19	6,25	5,98
65	6,49	6,64	6,37	6,58	6,55	6,47	6,48	6,27
66	6,85	6,76	6,76	6,74	6,66	6,53	6,38	6,44
67	6,08	6,17	6,18	6,37	6,15	6,13	6,20	6,04
68	6,74	6,79	6,62	6,67	6,66	6,49	6,67	6,63
69	6,60	6,59	7,15	6,70	6,86	6,55	6,88	6,72
70	7,19	7,26	7,04	7,15	7,03	7,20	7,12	7,07
71	7,43	7,70	7,37	8,02	7,64	7,54	7,70	
72	7,67	8,05	6,51	8,76	8,11	7,73		
73	8,73	6,52	6,07	8,29	8,35			
74	7,14	9,94		5,17				
75	7,02	7,30	6,95					
Totalsum	6,29	6,36	6,33	6,37	6,33	6,32	6,35	6,23

Spørsmål 5: Dersom det er umulig å gi et eksakt svar på spørsmål 4, ønsker vi en beregning av årlig pensjon og pensjon over livsløpet, basert på typetilfeller etter de samme kriteriene - lønn, fødselsår 1944-1962, ulik opptjeningsprofil, faktisk eller teoretisk uttakstidspunkt (for dem som fortsatt står i jobb) for henholdsvis folketrygd og tjenestepensjon, samt en oversikt over fordelingen av antall ansatte i stat og kommune på ulike lønnsnivåer og stillingsprosjenter.

Svar: Vi viser til svar på spørsmål 6 og 7 som viser beregninger av typetilfeller for 1948-kullet. Forskjellen mellom 1948-kullet og de øvrige kullene vil hovedsakelig være at levealdersjusteringen er noe sterkere for yngre årskull og noe svare for eldre årskull. Sterkere effekt av levealdersjusteringen innebærer at tidspunktet for når tjenstepensjonen reduseres ved utsatt uttak forskyves til en senere uttaksalder og svakere effekt av levealdersjusteringen innebærer at tidspunktet for når tjenstepensjonen reduseres ved utsatt uttak skjer ved en tidligere uttaksalder.

Nivået på pensjonsgrunnlaget vil i all hovedsak kun påvirke fordelingen av hvor mye folketrygden utgjør av samlet pensjon og hvor mye tjenstepensjonen utgjør. Pensjonsgrunnlag over 6 G (i gammel opptjeningsmodell)/7,1 G (i ny opptjeningsmodell) vil gi lavere dekningsgrad fra folketrygden og høyere dekningsgrad fra tjenstepensjonen. Samlet kompensasjonsgrad vil videre typisk være noe høyere, alt annet likt, ved lavere pensjonsgrunnlag ettersom samordningsfordelene utgjør en større andel av pensjonsgrunnlaget.

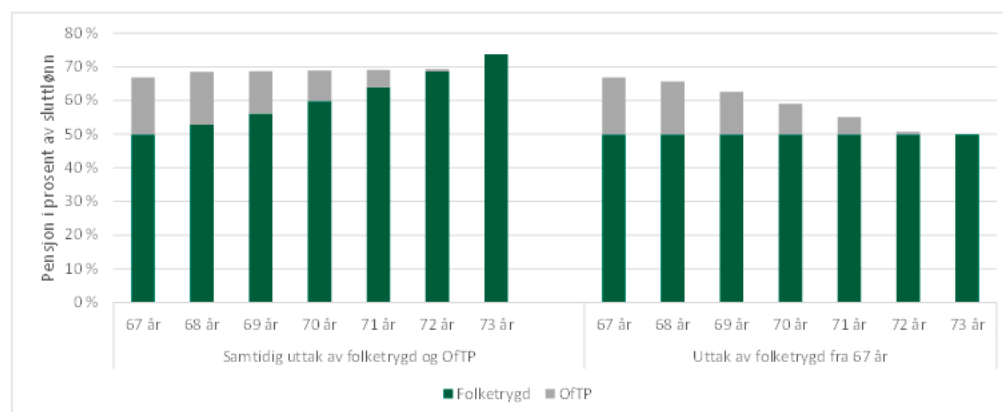
Vi har ikke fått oppdatert statistikk over fordelingen av antall ansatte i stat og kommune på ulike lønnsnivåer og stillingsprosenter. I forbindelse med forarbeidene til en reformert offentlig tjenstepensjon gjorde departementet en omfattende kartlegging av fordeling av både tjenestetid, uttaksalder, stillingsandeler og pensjonsgrunnlag i offentlig sektor. Vi viser til vedlegg 2 i rapporten «Nye pensjonsordninger i offentlig sektor»

https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/asd/dokumenter/2015/rapport_oftp_2015_12_17.pdf

I kapittel 6 og 7 i vedlegget til rapporten er det detaljert oversikt over fordeling av stillingsprosenter og pensjonsgrunnlag i SPK og KLP. Statistikken er fra 2015 men vi har ingen indikasjoner på at bildet er betydelig endret siden 2015.

Spørsmål 6: Vi har på forespørsel fra vår stortingsgruppe til eksternt miljø mottatt denne tabellen, som viser årlig pensjon ved samtidige og ulike uttakstidspunkter for folketrygd og tjenstepensjon:

Figur 1 Gjeldende regelverk - årlig pensjon fra ulike uttakstidspunkt for offentlig tjenstepensjon

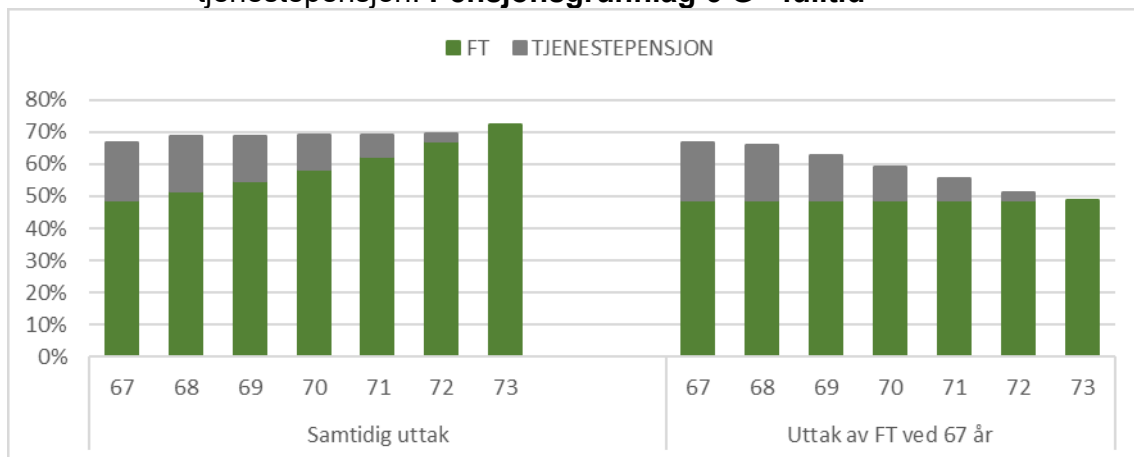
Forklaring: OfTP = offentlig tjenstepensjon etter samordning med folketrygd, 1948-kullet. Forutsetninger: se vedlegg 1

Forutsetningene er startalder 27 år, hele karriere i offentlig sektor, 100 pst stilling og lønn lik 6 G i hele perioden, folketrygd som enslig og samordning etter gjeldende regler.

Vi vil gjerne ha en tilsvarende beregning for tidligere inntekt under 6 G, illustrert ved et typetilfelle på medianinntekt for dem som tjener mindre enn 6 G.

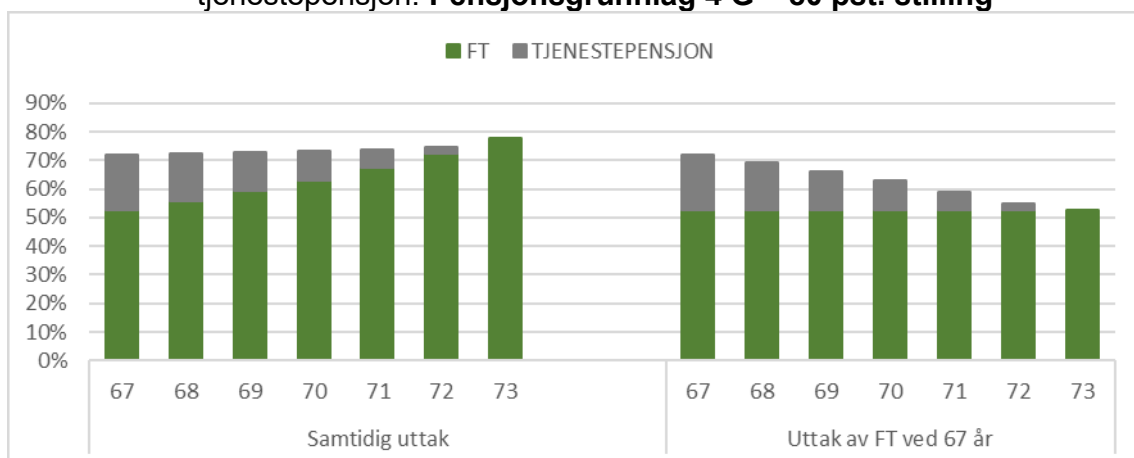
Svar: Først reproduserer vi figuren med samme forutsetninger for å se at beregningene gir samme resultat.

Figur 1 Gjeldende regelverk – årlig pensjon fra ulike uttakstidspunkt for offentlig tjenestepensjon. **Pensjonsgrunnlag 6 G - fulltid**

Samordningsreglene avhenger av gjennomsnittlig stillingsstørrelse. De som har median inntekt blant de som har inntekt under 6 G har med all sannsynlighet jobbet deltid. I figuren illustreres et tilfelle med et pensjonsgrunnlag på 4 G som er tjent opp med en gjennomsnittlig stillingsandel på 80 prosent.

Figur 2 Gjeldende regelverk – årlig pensjon fra ulike uttakstidspunkt for offentlig tjenestepensjon. **Pensjonsgrunnlag 4 G – 80 pst. stilling**

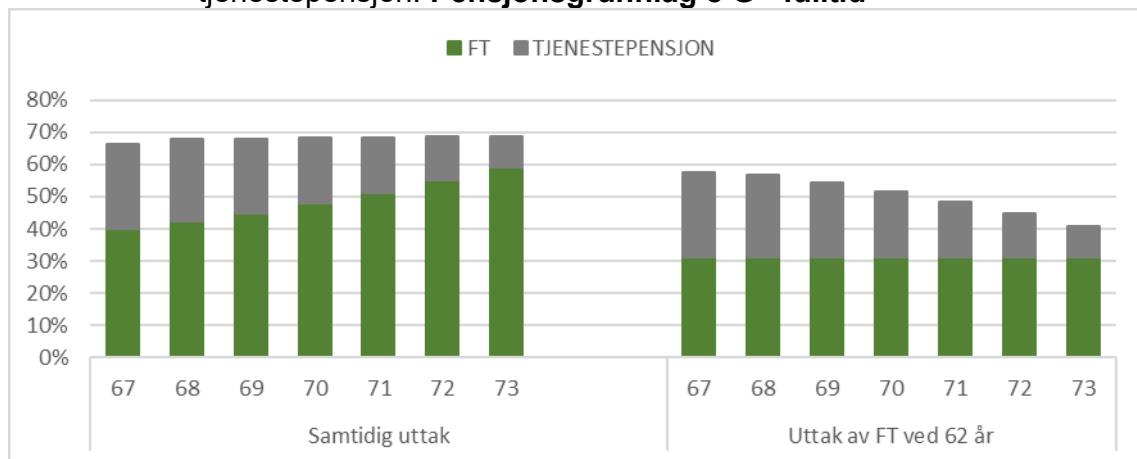

Det går fram at kompensasjonsgradene er høyere ved lavere pensjonsgrunnlag. Dette skyldes at samordningsreglene utgjør en høyere andel av lønn ved lavere pensjonsgrunnlag. Dette gjelder særlig for de som har jobbet deltid.

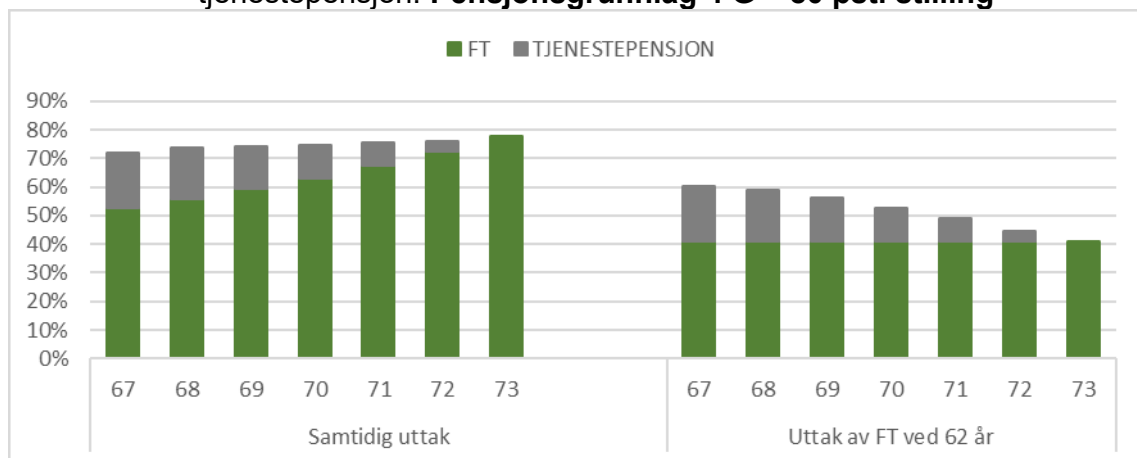
Spørsmål 7: Vi viser spesielt til høyre del av figuren, der det er forutsatt at folketrygd tas ut ved fylte 67 år. Vi vil gjerne ha en tilsvarende beregning for en person med inntekt over og under 6 G, som samtidig viser uttakstidspunkt for folketrygd ved fylte 62 og fylte 65 år.

Figur 3 og 4 illustrerer uttak av folketrygden ved 62 år og figur 5 og 6 viser uttak av folketrygden ved 65 år.

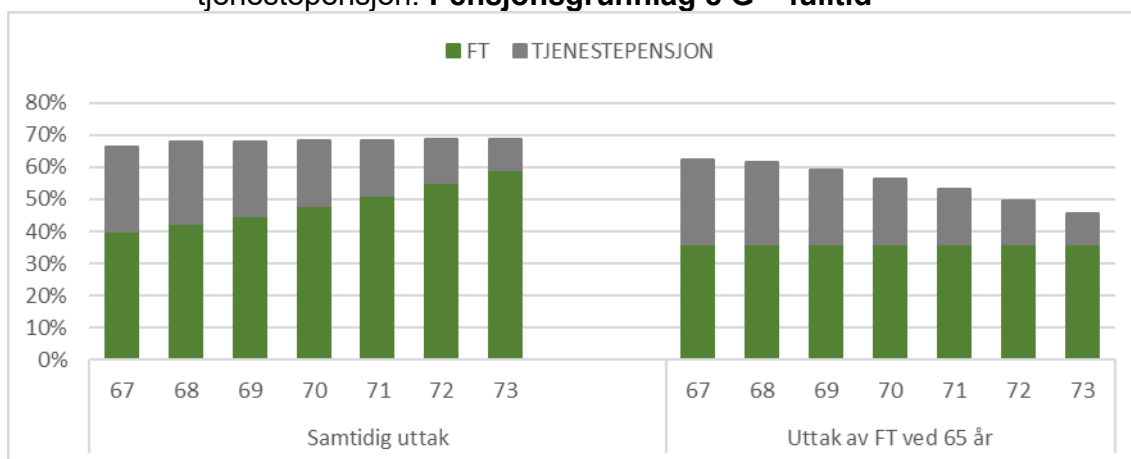
Figur 3 Gjeldende regelverk – årlig pensjon fra ulike uttakstidspunkt for offentlig tjenestepensjon. **Pensjonsgrunnlag 8 G - fulltid**

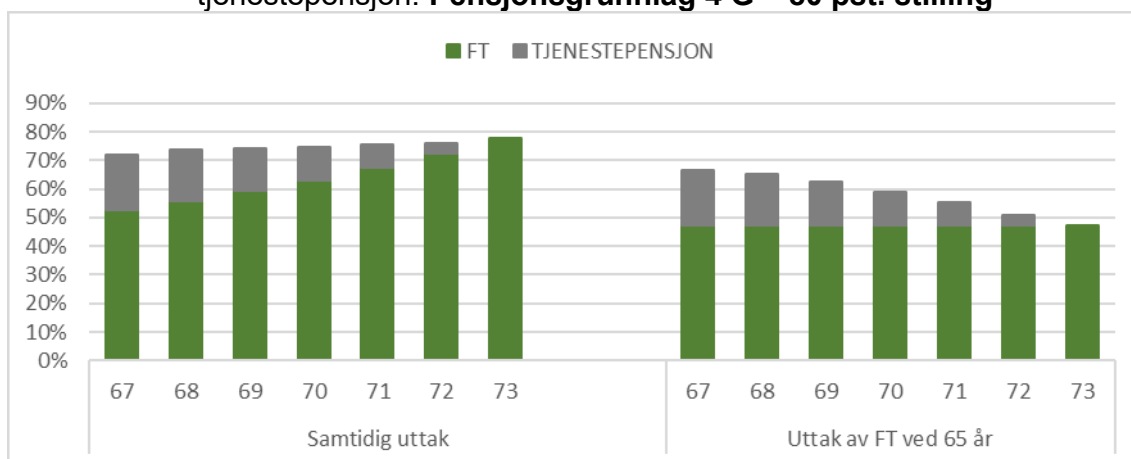
Figur 4 Gjeldende regelverk – årlig pensjon fra ulike uttakstidspunkt for offentlig tjenestepensjon. **Pensjonsgrunnlag 4 G – 80 pst. stilling**

Figur 5 Gjeldende regelverk – årlig pensjon fra ulike uttakstidspunkt for offentlig tjenestepensjon. **Pensjonsgrunnlag 8 G – fulltid**

Figur 6 Gjeldende regelverk – årlig pensjon fra ulike uttakstidspunkt for offentlig tjenestepensjon. **Pensjonsgrunnlag 4 G – 80 pst. stilling**

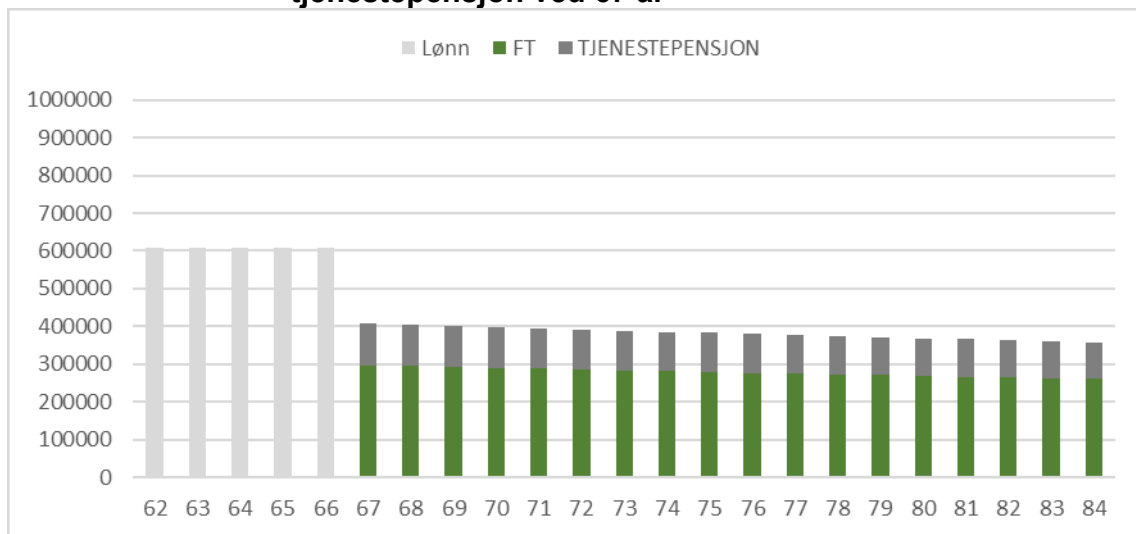

Spørsmål 8: Med referanse til høyre del av figuren: Vi ønsker en beregning av den samlede årlige inntekten, basert på uttak av folketrygd fra 67 år, pluss uttak fra 62 år, med uttak av tjenestepensjon fra 67-73 år, der all inntekt, både lønn og folketrygd er med før uttak av tjenestepensjon, for en person med inntekt lik 6 G, pluss en person med medianinntekt for dem som tjener under 6 G.

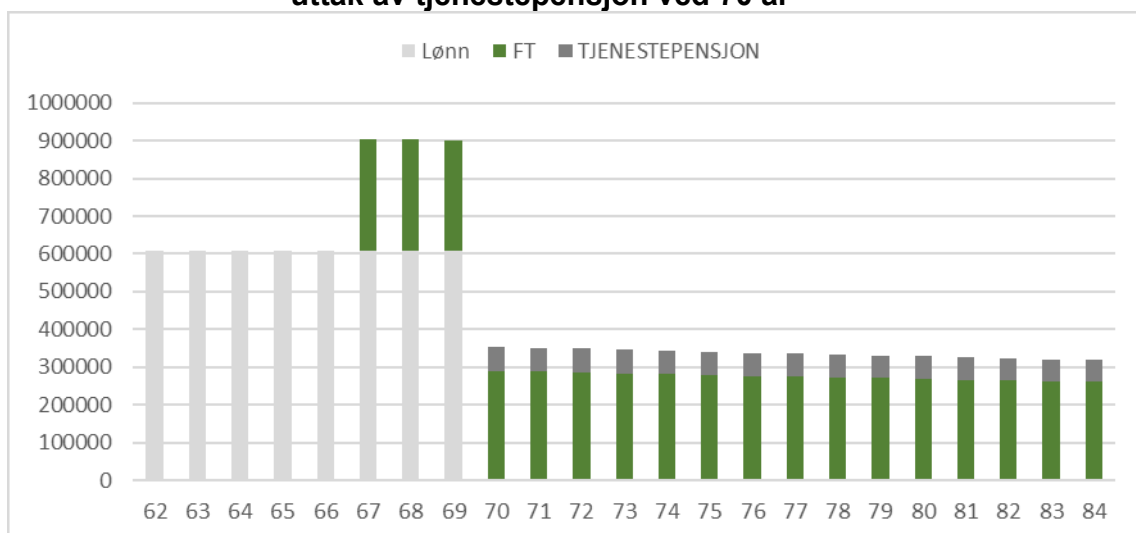
Svar: Spørsmålet tolkes til å gjelde samlet utbetaling fra av lønn, folketrygd og tjenestepensjon fra 62 år (tidligste uttaksalder) og fram til pensjonen opphører ved død. I beregningene forutsettes det en levealder på 85 år, dvs. at pensjonene utbetales ut det 84. året.

Hjelpefigur a, b og c viser hvilke forløp for pensjonsutbetalinger som ligger bak beregningene.

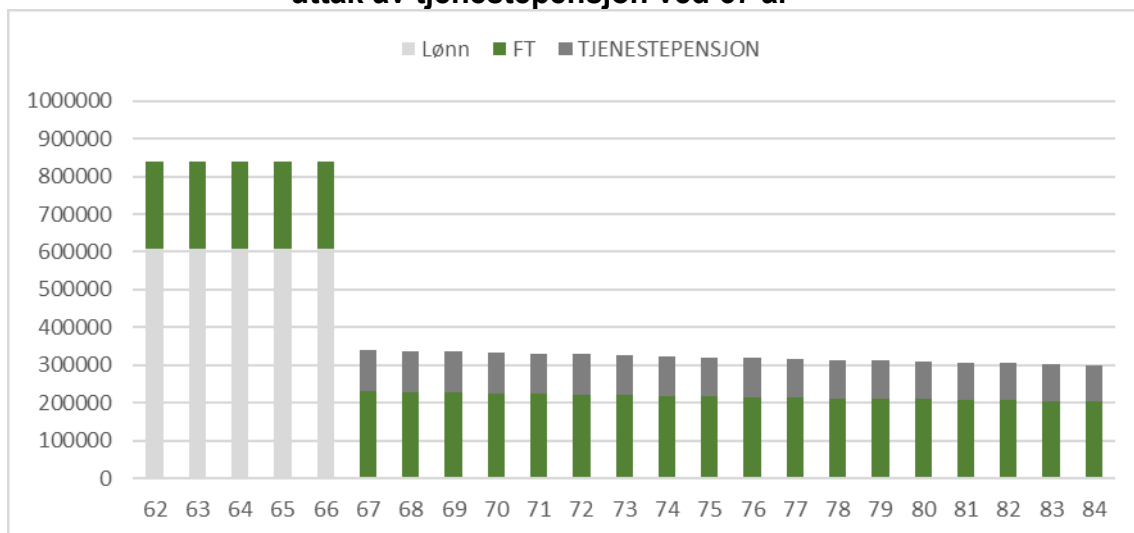
Hjelpefigur a **Pensjon og lønn etter alder. Samtidig uttak av folketrygd og tjenestepensjon ved 67 år**

Hjelpefigur b **Pensjon og lønn etter alder. Uttak av folketrygden ved 67 år og uttak av tjenestepensjon ved 70 år**

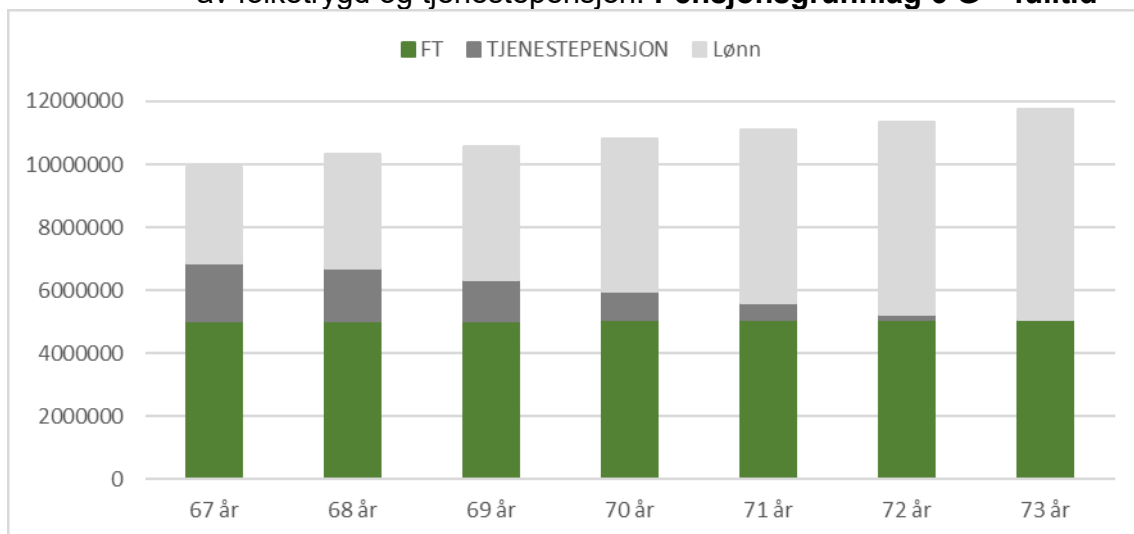

Hjelpefigur c **Pensjon og lønn etter alder. Uttak av folketrygden ved 62 år og uttak av tjenestepensjon ved 67 år**

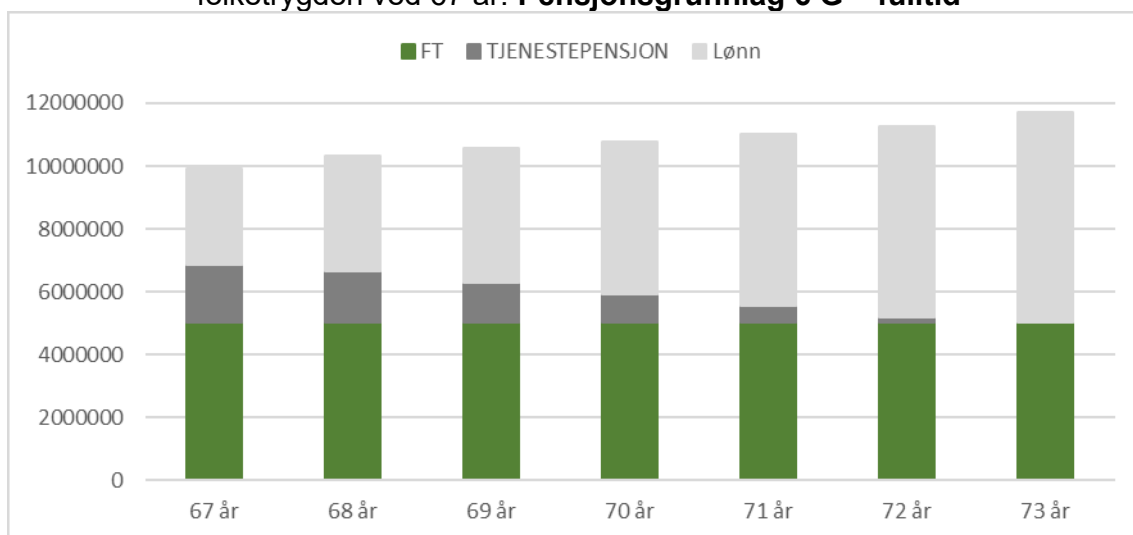
Først illustreres samlet utbetalt lønn og pensjon ved samtidig uttak, dvs. at både folketrygden og tjenestepensjonen kommer til utbetaling når lønnen opphører ved fratreden. Dvs. at avgangsalder 67 i figur 7 illustrerer summen av lønn og pensjon i hjelpefigur a.

Figur 7 **Samlet utbetalt pensjon og lønn (fra 62 år) etter uttaksalder. Samtidig uttak av folketrygd og tjenestepensjon. Pensjonsgrunnlag 6 G – fulltid**

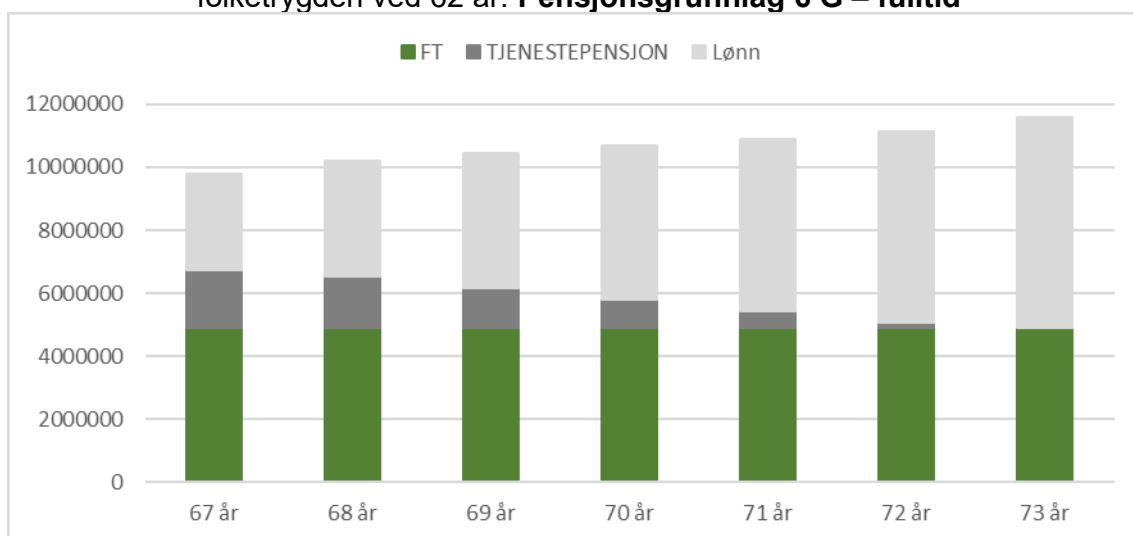
I figur 8 illustreres samlet utbetalt pensjon og lønn (fra 62 år) etter uttaksalder ved uttak av folketrygden ved 67 år. Dvs. at avgangsalder 70 år i figur 8 illustrerer summen av lønn og pensjon i hjelpefigur b.

Figur 8 Samlet utbetalt pensjon og lønn (fra 62 år) etter uttaksalder. Uttak av folketrygden ved 67 år. **Pensjonsgrunnlag 6 G – fulltid**

I figur 9 illustreres samlet utbetalt pensjon og lønn (fra 62 år) etter uttaksalder ved uttak av folketrygden ved 62 år. Dvs. at avgangsalder 67 år i figur 8 illustrerer summen av lønn og pensjon i hjelpefigur c.

Figur 9 Samlet utbetalt pensjon og lønn (fra 62 år) etter uttaksalder. Uttak av folketrygden ved 62 år. **Pensjonsgrunnlag 6 G – fulltid**

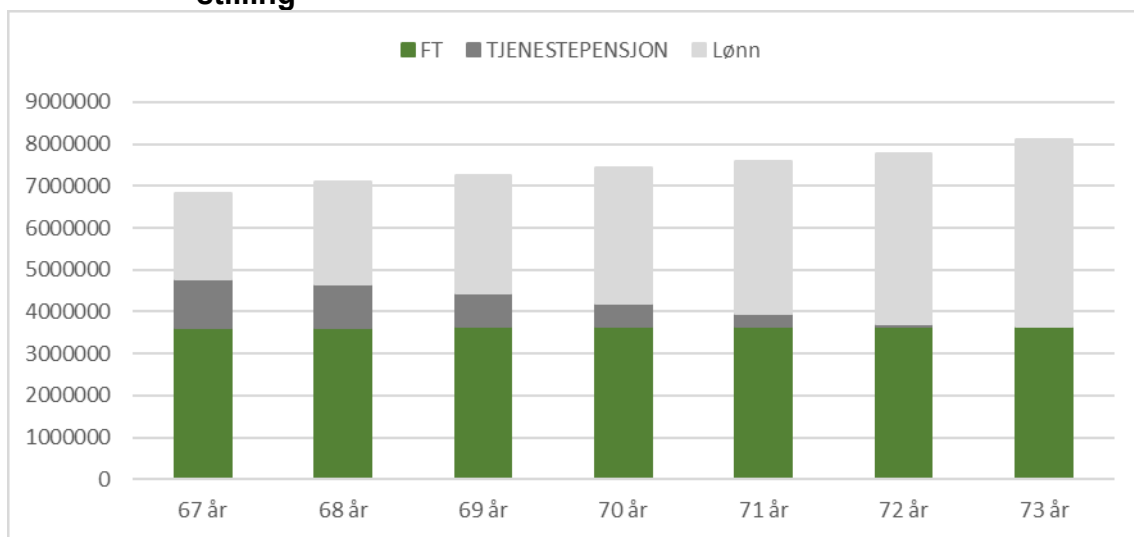

Som det går fram av figurene 7, 8 og 9 er samlet utbetalt pensjon og lønn så å si uavhengig av når folketrygden tas ut. Den marginale forskjellen skyldes at beregningene forutsetter en levealder på 85 år som avviker noe fra forventet levealder for 1948-kullet.

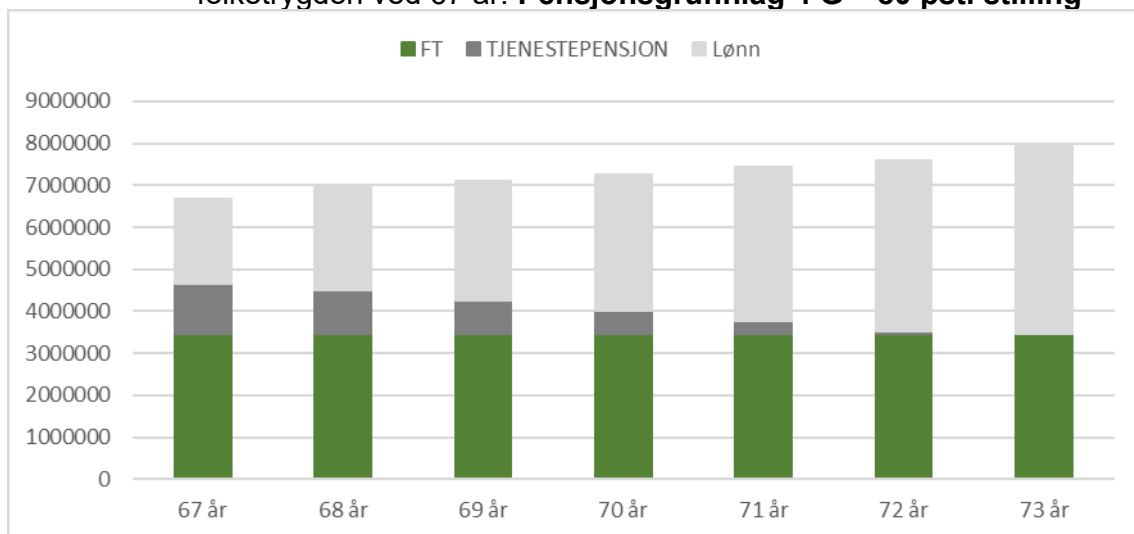
Det er avgangsalder fra stilling i offentlig sektor som er av betydning: samlet pensjon reduseres ved utsatt avgang ettersom utbetalt tjenstepensjon blir lavere, men summen av pensjon og lønn øker ved utsatt avgang.

Figurene 10, 11 og 12 illustrerer tilsvarende for et tilfelle med pensjonsgrunnlag på 4 G og en deltidsprosent på 80.

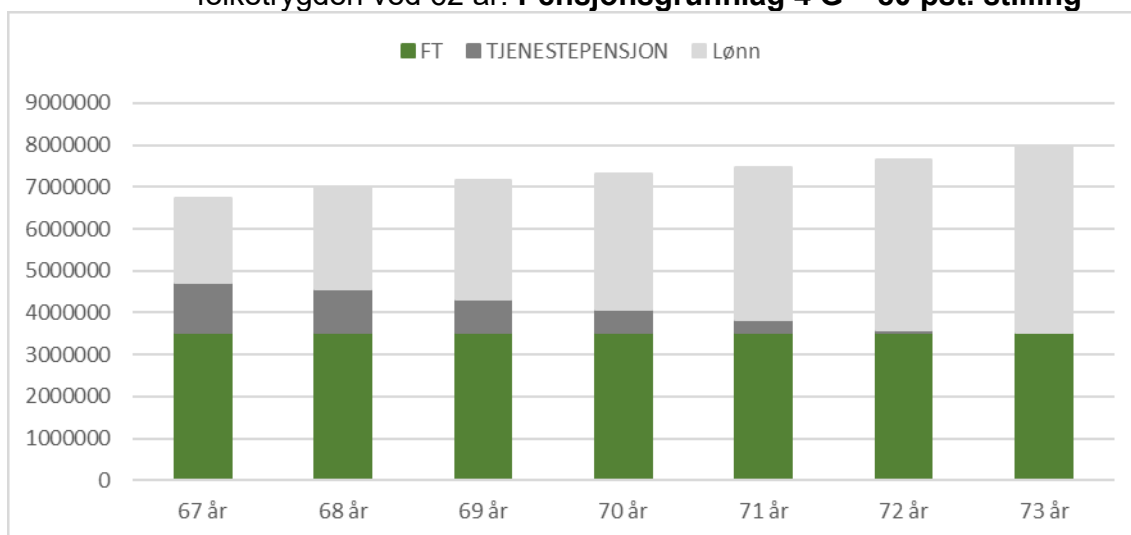
Figur 10 Samlet utbetalt pensjon og lønn (fra 62 år) etter uttaksalder. Samtidig uttak av folketrygd og tjenstepensjon. **Pensjonsgrunnlag 4 G – 80 pst. stilling**

Figur 11 Samlet utbetalt pensjon og lønn (fra 62 år) etter uttaksalder. Uttak av folketrygden ved 67 år. **Pensjonsgrunnlag 4 G – 80 pst. stilling**

Figur 12 Samlet utbetalt pensjon og lønn (fra 62 år) etter uttaksalder. Uttak av folketrygden ved 62 år. **Pensjonsgrunnlag 4 G – 80 pst. stilling**

Spørsmål 9: Hva er de økonomiske konsekvensene for KLP og SPK (herunder behov for økt arbeidsgiverpremie og/eller bevilgninger over statsbudsjettet), dersom man hadde satt ned premien for dem som har kompensert for levealdersjusteringen, med halvparten, evt. fjernet den helt?

Svar: Dersom medlemspremien hadde blitt satt ned med halvparten eller fjernet helt ville utgiftene for staten og kommunene økt tilsvarende reduksjonen i medlemspremien. Pensjonene for statsansatte finansieres i all hovedsak fra fellesskapet bortsett fra medlemspremien og dersom medlemspremien reduseres betyr det at fellesskapet må dekke opp for dette.

KLP belaster ikke ordinær premie for yrkesaktive personer som har passert pensjonsalder (67 år eller særaldersgrense). Den eneste premien som betales for disse er reguleringspremien som sikrer oppreguleringen av rettigheten. De ansatte blir likevel trukket medlemspremien fra lønnen. Dersom medlemspremien reduseres eller bortfaller vil derfor dette veltes over på arbeidsgiverne som for kommunalt ansatte er kommunene.

Det vil uansett ikke ligge noen potensielle kostnader eller besparelser for KLP eller SPK ved å endre på medlemspremien. Kostnadene vil til slutt ende opp hos kommunene (for kommunalt ansatte) eller på statsbudsjettet (for statlig ansatte).

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Henrik Asheim', written in a cursive style.

Henrik Asheim